

Europas miljø i dårlig forfatning: Trusler mot naturen og konsekvensene av klimaendringene er de største utfordringene

Det er gjort betydelige framskritt når det gjelder å redusere utslippene av klimagasser og luftforurensning, men miljøets generelle forfatning i Europa er ikke god, særlig når det gjelder naturen, som fortsatt er utsatt for forringelse, overutnyttelse og tap av biologisk mangfold. Konsekvensene av de stadig raskere klimaendringene er også en pressende utfordring, ifølge Det europeiske miljøbyråets (EEA) mest omfattende rapport om miljøets forfatning, som ble publisert i dag. Utsiktene for de fleste miljøtrender er bekymringsfulle og utgjør en stor risiko for Europas økonomiske velstand, sikkerhet og livskvalitet.

Rapporten understreker at klimaendringer og miljøødeleggelse utgjør en direkte trussel mot Europas konkurransevne, som er avhengig av naturressurser. Den sier også at for å oppnå klimanøytralitet innen 2050 er vi også avhengig av en bedre og mer ansvarlig forvaltning av land, vann og andre ressurser. Ved å beskytte naturressursene, motvirke og tilpasse oss klimaendringene og redusere forurensningen, vil vi bygge opp motstandsdyktigheten til viktige samfunnsfunksjoner som er avhengige av naturen, for eksempel matsikkerhet, drikkevann og flomvern.

Rapporten oppfordrer til å trappe opp gjennomføringen av politiske og langsiktige tiltak for å fremme bærekraft som allerede er avtalt i henhold til EUs grønne giv. Slike tiltak er i tråd med prioriteringene i Europakommisjonens konkurransevnekompass om innovasjon, avkarbonisering og sikkerhet.

[Europas miljørapport 2025](#) er den mest omfattende analysen av dagens tilstand og utsiktene for kontinentets miljø, klima og bærekraft, og bygger på data fra hele 38 land. Rapporten framhever at EU er verdensledende i klimaarbeidet, og at unionen har redusert utslippene av klimagasser og bruken av fossilt brensel, samtidig som andelen fornybar energi har doblet seg siden 2005. I løpet av de siste 10–15 årene er det også blitt gjort gode framskritt når det gjelder å forbedre luftkvaliteten og øke resirkuleringen av avfall og ressurseffektiviteten. Framskritt på en rekke faktorer som muliggjør omstillingen til bærekraft – innovasjon, grønn sysselsetting og bærekraftig finans – gir også grunn til håp.

Ledende nestformann med ansvar for en ren, rettferdig og konkurransedyktig omstilling, **Teresa Ribera**, sa følgende: «Denne rapporten er en sterk påminnelse om at Europa ikke bare må stå løpet ut, men styrke klima- og miljøambisjonene våre. Den siste tidens ekstremvær viser hvor skjør velstanden og sikkerheten vår blir når naturen forringes og klimapåvirkningene forsterkes. Å forsinke eller utsette klimamålene våre vil bare øke kostnadene, forsterke ulikhetene og svekke vår motstandskraft. Naturvern er ikke en kostnad. Det er en investering i konkurransevne, motstandskraft og velferd for borgerne våre. Ved å øke innsatsen nå kan vi bygge et renere, mer rettferdig og mer motstandsdyktig Europa for framtidige generasjoner.»

Kommissær med ansvar for miljø, vannberedskap og en konkurransedyktig sirkulær økonomi, **Jessika Roswall**, sa følgende: «Selv om det er gjort framskritt, er miljøets forfatning en klar oppfordring til handling for å fortsette å redusere forurensningen, gjenopprette naturen og beskytte det biologiske mangfoldet. Vi må revurdere sammenhengen mellom miljø og økonomi og se på naturvern som en investering, ikke en kostnad. En frisk natur er grunnlaget for et friskt samfunn, en konkurransedyktig økonomi og en motstandsdyktig verden, og derfor er EU forpliktet til å stå løpet ut når det gjelder miljøforpliktelsene våre.»

Kommissær med ansvar for klima, netto nullutslipp og ren vekst, **Wopke Hoekstra**, sa følgende: «Denne rapporten understreker at det haster for EU å stadfeste sine sterke klimaambisjoner. Europa er det kontinentet som varmes raskest opp, og vi har på nært hold vært vitne til de ødeleggende konsekvensene av klimaendringene – nå sist gjennom de alvorlige skogbrannene som herjet i sommer. Kostnadene ved ikke å gjøre noe er enorme, og klimaendringene utgjør en direkte trussel mot vår konkurransevne. Å stå løpet ut er avgjørende for å sikre økonomien vår.»

EEAs administrerende direktør, **Leena Ylä-Mononen**, sa følgende: «Vi har ikke råd til å senke ambisjonene våre når det gjelder klima, miljø og bærekraft. Vår rapport om miljøets forfatning, som er utarbeidet i samarbeid med 38 land, beskriver tydelig den vitenskapsbaserte kunnskapen og viser hvorfor vi må handle. I EU har vi politikken, verktøyene og kunnskapen, og tiår med erfaring i å jobbe sammen mot bærekraftsmålene våre. Det vi gjør i dag, vil forme vår framtid.»

Komplekse utfordringer i vente

Det biologiske mangfoldet er i ferd med å bli mindre i økosystemene på land, i ferskvann og i havet i Europa på grunn av vedvarende press fra ikke-bærekraftige produksjons- og forbruksmønstre, noe som særlig kommer til uttrykk i matsystemet. Framover er det forventet at Europas biologiske mangfold og økosystemer vil komme i en stadig dårligere forfatning, og det er usannsynlig at de politiske målene som er satt, vil bli nådd innen 2030, ifølge rapporten.

Tilsvarende er Europas vannressurser under sterkt press, og vannmangel berører en tredjedel av Europas befolkning og territorium. Rapporten slår fast at det er avgjørende å opprettholde sunne akvatiske økosystemer, beskytte vannskillere og sørge for at grunnvannsressursene fylles opp igjen for å sikre Europas framtidige vannberedskap.

Når det gjelder klimaendringer, er Europa det kontinentet på kloden som varmes raskest opp. Klimaet endrer seg i et urovekkende tempo og truer sikkerheten, folkehelsen, økosystemene, infrastrukturen og økonomien. Den økende hyppigheten og omfanget av klimarelaterte katastrofer, samt vissheten om at klimaet vil fortsette å endre seg, selv med EUs ambisiøse tiltak for å redusere klimaendringene, understreker hvor mye det haster med å tilpasse det europeiske samfunnet og økonomien, samtidig som vi må sikre rettferdig omstilling for alle.

Disse store utfordringene krever at vi må tenke nytt om koblingene mellom økonomien vår og det naturlige miljøet, land, vann og naturressurser, heter det i rapporten. Bare ved å gjenopprette det naturlige miljøet i Europa vil det være mulig å opprettholde en konkurransedyktig økonomi og en høy livskvalitet for Europas borgere.

Skalering opp og ut

Rapporten slår fast at det haster med å omstille produksjons- og forbrukssystemer – avkarbonisere økonomien, gå i retning av sirkularitet, redusere forurensning og utøve ansvarlig forvaltning av naturressurser. EUs politikk, deriblant den grønne given, staker ut en tydelig retning mot bærekraft.

Rapporten peker spesielt på arbeidet med å gjenopprette habitater gjennom naturbaserte løsninger, som vil bygge motstandskraft og dessuten bidra til å redusere og tilpasse klimaendringene. Den understreker også behovet for å avkarbonisere viktige økonomiske sektorer, særlig transportsektoren, og få ned utslippene fra landbruket. Økt sirkularitet kan bidra til at Europa blir mindre avhengig av å importere energi og kritiske råvarer. Ved å investere i digital og grønn omstilling av europeisk industri kan Europa øke produktiviteten og bli verdensledende innen grønn innovasjon og utvikle teknologi for å avkarbonisere sektorer som stål og sement, der det er vanskelig å få ned utslippene.

Bakgrunn

EEA publiserer en rapport om miljøets forfatning hvert femte år, slik det er pålagt i forordningen. Europas miljø 2025 er den sjuende rapporten av denne typen som EEA har publisert siden 1995. Den tilbyr solid, vitenskapelig basert innsikt i hvordan vi må reagere på de enorme og komplekse utfordringene vi står overfor, blant annet klimaendringer, nedgang i artsmangfold samt luft- og vannforurensning.

Rapporten er utarbeidet i tett samarbeid med EEAs europeiske nett for miljøinformasjon og miljøobservasjon (Eionet). Rapporten trekker veksler på Eionets enorme tilgang på ledende eksperter og forskere på miljøfeltet fra EEAs 32 medlemsland og seks samarbeidsland.